

संपादकीय

राष्ट्रपतींचे प्रश्नोपनिषद

तमिळनाडूचे राज्यपाल आर. एन. रवी विरुद्ध राज्य सरकार यांच्या खटल्यात न्यायालयाचा निर्णय आणि राष्ट्रपती-राज्यपालांना विधेयकमान्यतेसाठी एक ते तीन महिन्यांची मुदत, यानंतर हा संघर्ष सुरु झाला आहे.

विधेयकांना मान्यता देण्यासाठी राष्ट्रपती आणि राज्यपाल यांना मुदत घालून देण्याचा निवाड्याच्या अनुंगाने राष्ट्रपती द्वौपैती मुर्दू यांनी सर्वोच्च न्यायालयास विचारलेल्या १५ प्रश्नामधून लोकशाहीच्या दोन स्तरभांगमध्ये पुन्हा संघर्ष उभा राहणार काय, असा प्रश्न उपस्थित होतो. नवे सरन्यायाधीश भूषण गवई यांनी पदाची शपथ घेताच राष्ट्रपतींनी पाठविलेल्या प्रश्नामधून न्यायसंस्थेपुढे उच्चा राहू पाहणाऱ्या आव्हानाला त्यांना तोड घावे लागणार, असे दिसते. तमिळनाडूचे राज्यपाल आर. एन. रवी विरुद्ध राज्य सरकार यांच्या खटल्यात न्यायालयाचा निर्णय आणि राष्ट्रपती-राज्यपालांना विधेयकमान्यतेसाठी एक ते तीन महिन्यांची मुदत, यानंतर हा संघर्ष सुरु झाला आहे.

उपराष्ट्रपती जगदीप धनखड यांनी याच संदर्भात सर्वोच्च न्यायालयावर केलेली टीका आणि 'संसद नव्हे, संविधानच शेष', हे सर्वोच्च न्यायालयाचे स्पष्टीकरण, ही पार्श्वभूमी याला आहे. 'विधेयक मंजूर झाल्यावर राज्यपालांनुपुढे कोणते घटनात्मक पर्याय आहेत', 'राज्यपालांनी निर्णय घेताना मंत्रिमंडळाचा सल्ला स्वीकारणे बंधनकारक आहेत का', 'राष्ट्रपती-राज्यपाल यांच्या निर्णयाला न्यायालयात आव्हान देता येते का', 'घटनेतील कलम ३६९ हे राज्यपालांच्या निर्णयाचा आठावा घेण्यास प्रतिबंध करू शकते का', तसेच विधेयकांवर निर्णय घेण्यासाठी घटनेत राज्यपालांना कालमर्यादा नसेल, तर न्यायालय ती ठरवू शकते का', 'घटनेतील कलम १४२नुसार राष्ट्रपती किंवा राज्यपालांचे आदेश बदलता येतात का' आणि 'कलम २००नुसार राज्यपालांच्या मान्यतेशिवाय राज्य सरकार कायदे करू शकते का', 'अशा १४ प्रश्नांचा तात्परा समावेश आहे.

तमिळनाडूप्रकरणी निवाडा आल्यानंतर काही अभ्यासकांकडून आणि सत्ताधारी गोटातूही न्यायालयीन सक्रियतेचा मुदू उपस्थित करण्यात आला; तसेच राष्ट्रपती-राज्यपालांच्या विशेषाधिकारावर गदा येत असल्याची आणि सर्वोच्च न्यायालय घटनेत 'अन्वयार्थ' लावण्याएवजी अधिकारक्षेत्रावाहू जाऊन 'दुरुस्ती' करीत असल्याचीही टीका झाली. राष्ट्रपतींच्या प्रश्नावलीमध्ये याच आक्षेपांचे प्रतिबिंब दिसते. यांपेकी काही प्रश्नावावत घटनेत नेमक्या तरतुदी आहेत. प्रामुख्याने तमिळनाडूचा निकाल देण्यामधूंच्या खंडपीठाने दिला असताना, 'अशा घटनात्मक विषयांवर किंवा नायां पाच सदस्यांच्या खंडपीठाने निकाल देणे अपेक्षित आहे,' हा आक्षेप प्रश्नावलीमध्ये याच आक्षेपांचे प्रतिबिंब दिसतो; तसेच राज्यपालांच्या मान्यतेशिवाय सरकाराला कायदे करता येत नाहीत, हेती स्पष्टपणे नमूद आहे. मात्र, घटनेतील कलम १४२नुसार मुख्यतः राष्ट्रपती-राज्यपालांना विधेयकाना मान्यतेस अनिश्चित काळासाठी विलंब करण्याच्या अधिकाराचा कायदेशीर आठावा घेण्याचे अधिकार सर्वोच्च न्यायालयास आहेत का, हा प्रश्न सान्याच्या मुळाशी दिसतो. मूलभूत अधिकार, कायद्याचे राज्य आणि लोकशाही तत्वांचे संरक्षण या उद्देशांनी कलम १४२चा वापर होतो. त्यानुसार एखाद्या विषयावावत कायद्यात असरपूर्ण असेही घटनेत तरतुदी आहेत. त्यानुसार राष्ट्रपतींच्या खंडपीठाने निकाल देणे अपेक्षित आहे, हा आक्षेप प्रश्नावलीमध्ये याच आक्षेपांचे प्रतिबिंब दिसतो; तसेच राज्यपालांच्या मान्यतेशिवाय सरकाराला कायदे करता येत नाहीत, हेती स्पष्टपणे नमूद आहे. मात्र, घटनेतील कलम १४२नुसार राष्ट्रपती-राज्यपालांना संरक्षण असले, तरी त्यांचे निर्णय हे घटनेत्या कासोटीवर पारखण्याचे म्हणजेच 'न्यायालयीन आठावा'चे अधिकार सर्वोच्च न्यायालयाला आहेत, हे लक्षणीय.

घटनाकारांनी कोणत्याही स्तराभास अमर्याद अधिकार दिलेले नाहीत. मात्र, देशातील कोणताही निर्णय किंवा धोरणे घटनेशी सुसंगत आहेत का, हे तपासण्याचा; म्हणजेच त्याचा न्यायालयीन आठावा घेण्याचा अधिकार सर्वोच्च न्यायालयास आहे. घटनेचा अन्वयार्थ लावणे, एवढेच सर्वोच्च न्यायालयाचे अधिकारक्षेत्र मानले, तरी त्यांचे अनेक निर्णय हे 'केस लॉ' म्हणून कायद्याच्या रूपात लागू झाल्याचा इतिहास आहे. तमिळनाडूतील पैचप्रसंगामांगील राजकीय पदर पाहता राष्ट्रपती-राज्यपाल यांच्या अधिकारांचा अधिकेप होत असल्याचा प्रमुख आक्षेप यामगे दिसतो.

आपल्या अधिकारांबाबत जागरूकता महत्वाची आहेच; पण विधेयकांवर अनिश्चित काळ बसून राहण्याने संबंधित लोकनियुक्त सरकार आणि विधिमंडळांच्या अधिकारावर गदा येते, याचे काय? सर्वांत महत्वाचे म्हणजे राष्ट्रपतींनी किंवा राज्यपालांना विधेयकांवर निर्णय घेण्यास कालमर्यादा घालून दिली, तर काही विघडले का? घटनात्मक पदांच्या अधिकारांच्या संकायाव्यतिरिक्त त्याचे काही दुष्परिणाम होतात का, किंवा नैतिकता व नैसर्गिक न्यायाच्या कसोटीवर हे योग्य झाले की अयोग्य; हे प्रश्नही कोणी तरी विचाराले पाहिजेत. दोन्ही स्तंभांचा हा संघर्ष अनावश्यक वाटला, तरी अशा मंथनातून घटनात्मक बाबींविषयी येण्यारी स्पष्टता लोकशाही परिपक्ष होण्यासाठी उपयुक्त ठरेल, हे मात्र निश्चित.

पान १ वरून...

अवैध गाळ उपशाच्या ...

होऊन पुढा तेच दिवसं या भागातील लोकांना बघायला मिळणार यामुळे या स्त्रीवारील अवैध गाळ उपसा बंद करून प्रश्नासनाने या टिप्पवर कारवाई करावी असी मागाणी नागरिकांनुसार होत आहे.

आठ टनापेक्षा जास्त वजनाची वाहनाला वाहतुकीसाठी परवानारी देऊ नये. प्रथानंतरी ग्राम सडक योने अंतर्त छम्ब ४८८ ते थेंडुकवाड नं. २-उपनी स्तंभां रासा, वार्ड साई कल्याण असल्यामध्ये जाली उपराष्ट्रपती-राज्यपालांना अवैध गाळ उपशाच्या टिप्पवर कारवाई आवश्यक आहे. त्यांची वजनाची क्षमता आठ टन आहे. तरी जास्त वजनाचे वाहन (टिप्प) वाहतुक झाली तर स्तंभ खर्ब होण्याची शक्यता आहे तरी प्रश्नासनाने याची दखल च्याची असे पत्र महाराष्ट्र ग्रामीण विकास वंत्रणा या कार्यालयानी धारूर व वडवणी तहसीलांगांना दिले आहे.

ग्रामाचार्य अंदोलन करण्याच्या पाचविचारा.

गेल्या अंदोलन करण्याच्या अल्पत दुपावस्था झाली होती परंतु ह्या रस्त्यासाठी निधी मंडळी घासांनी त्याची वाहतुक विभागाच्या सूचना या तांत्रिक बाबीवर अवैध गाळ उपशाच्याचे टिप्पवर कारवाई प्रतिपथवर आहे. त्याची वाहतुक विभागाच्या सूचना या तांत्रिक बाबीवर अवैध गाळ उपशाच्याचे टिप्पवर कारवाई आवश्यक आहे. त्याची वाहतुक विभागाच्या सूचना या तांत्रिक बाबीवर अवैध गाळ उपशाच्याचे टिप्पवर कारवाई आवश्यक आहे.

असून जिल्हातील कायदा आणि सुव्यवस्थे बाबत त्रावणीसाठी परवानारी देऊ नये. विधिपूर्वी पोलीस स्टेशन मध्ये आयोजित केलेल्या बैठकीतून चांगल्या सूचना मिळत आहेत. त्याची वाहतुक विभागाच्या सूचना या तांत्रिक बाबीवर अवैध गाळ उपशाच्यामध्ये जाली वाहतुकीचे विषय समजून सांगणारा आहोत. समाज माध्यमांवर पोलीस विभागाचे चांगले लक्ष असून समाज विधायकांने पोस्ट वर पोलीस स्टेशनाचे संख्या कायद्याची वाहतुक विभागाची वाहतुकी देऊ नये. आम्ही गेल्या कायदा दिवसात अनेक गुहे यावाबत दाखल केले आहेत.

महाविद्यालयीन विद्यार्थींच्या बाबत त्रावणी कायद्याची वाहतुकी कायद्याची वाहतुक विभागाची अवैध गाळ उपशाच्याचे टिप्पवर कारवाई आवश्यक आहे. आम्ही गेल्या कायद्याची वाहतुक विभागाची अवैध गाळ उपशाच्याचे टिप्पवर कारवाई आवश्यक आहे. आम्ही गेल्या कायद्याची वाहतुक विभागाची अवैध गाळ उपशाच्याचे टिप्पवर कारवाई आवश्यक आहे.

सौरीटीव्हांडी सारख्यांनी नवीन...

त्याची वाहतुकी विभागाची अवैध गाळ उपशाच्याचे टिप्पवर कारवाई आवश्यक आहे. आम्ही गेल्या कायद्याची वाहतुक विभागाची अवैध गाळ उपशाच्याचे टिप्पवर कारवाई आवश्यक आहे. आम्ही गेल्या कायद्याची वाहतुक विभागाची अवैध गाळ उपशाच्याचे टिप्पवर कारवाई आवश्यक आहे.

महाविद्यालयीन विद्यार्थींच्या बाबत त्रावणी कायद्याची वाहतुक विभागाची अवैध गाळ उपशाच्याचे टिप्पवर कारवाई आवश्यक आहे. आम्ही गेल्या कायद्याची वाहतुक विभागाची अवैध गाळ उपशाच्याचे टिप्पवर कारवाई आवश्यक आहे. आम्ही गेल्या कायद्याची वाहतुक विभागाची अवैध गाळ उपशाच्याचे टिप्पवर कारवाई आवश्यक आहे.

संपादकीय

डॉ.विजय बारीकराव बलाढ्ये कर्मवीर भाऊराव पाटील रिक्षाणरत पुरकारावर नामानित

केज/प्रतिनिधी

काव्यमित्र संस्था पुणे यांच्या वातीने आयोजित जागतीक मातृ दिन, छत्रपती संघाची महाराज यांची, कर्मवीर भाऊरावपाटील जयंती व समाजेवक तथा विचारवंत संजय संघर्ष यांच

